

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden Februárius' 11-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

A' *Londoni* levelekben most a' Parlamentumi ülések' kinyittatásának közelgetésével, melynek Jan. 28-dikán kellett meg-esni, a' közönséges újságlevelek többire mind az ehez tartozó ministeri 's még ezzel ellenkező részeknek készületeikkel vannak tele. Januarius' 18-dikán *Brightonban* udvari Titkos Tanács tartatván, ebben az a' beszéd határozatott-meg, mellyel a' Régens Princz a' Parlamentum' üléseit kinyit-tatja, vagy maga kinyitja, a' melly felől még semmi bizonyost nem tudtak. Az el-lenkező rész is annál tüzesebben dolgozott, minél jobban közelített ez az idő pont. N. Britanniának minden vidékei, városai, 's egyéb közönségei tartották a' gyűléseket a' Parlamentumhoz intézendő kérelmeknek megkészítése végett. Az ő kérelmek' tár-gya, azon egy mindenütt, a' mellyet már mindenek tudnak: úgy mint, hogy a' Par-lamentum reformáltassék, a' fegyveres se-regek kevesítettessenek, a' Státus' jövedel-mei kiméltessenek-meg, 's a' Sine-Cürák, vagy oly hivatalok, mellyekkel semmi gond és munka, 's azonban nagy fizetések van-nak öszszeköttetve, töröltessenek-el. A' Ministérium' íróji úgy rajzójják le közönsé-ges leveleikben ezen népgyűléseket, mint tsak népszibongásokat, mint tsak gyáva *De-magógusok* lázszasztásaikat: a' Ministerekkel ellenkezők ellenben oly színekkel festik-le mind ezeket a' gyűléseket, mint a' mellyek az országnak legjobb belátású, a' tisztelet-

re legméltóbb, és oly emberei által tartat-nak, 's olly emberekből állanak, kik az egész nemzet' gondolkodása' minémüségé-nek organumaik. Senki nem hozza 's hoz-hatja kétségbe, hogy valamint a' tárgyak igen fontosok, úgy az azokfelett tartandó disputálások is igen hevesek 's tüzesek fog-nak lenni ezen Parlamentumi ülésekben. A' *Londoni* polgártanátsban egy *Waithman* nevű ember szokott a' ministeri rész ellen legtöbbet beszélni, melly által oly ked-vessé tette magát a' népnek hasonló gon-dolkodású része előtt, hogy ezen polgárok, a' magok eránta viseltető hajlandóságoknak megbizonyítására, 350 font Sterlinge-eket erő ezüst edényt határoztak néki.

„Mi, így szól a' Sta rJan. 20-án, öt rendbéli ilyen új népgyűlések' tanácskozásai-
knak foglalóját kaptuk mostanában kezünkhöz, úgy mint a' Leedi, a' Rochdelaei, a' Chesterfieldi, a' Selby-béli, 's a' Huddersfieldi gyűlésekét. Az utól-sót 20,000 emberek irták alá, többire áren-dások. Már a' *Bristol*i gyűlés is 13 ezerre nevelte vala tegnap a' maga kérő levelén az aláírtaknak neveik' számát. Olyan be-széd indult, hogy a' Ministerek meghatá-rozták volna, hogynéminémű tekintetben en-gedjenek a' közönséges kívánságnak, abban t.i. hogy az olyan közönségektől, a' mellyek ré-gen, mikor Parlamentumi tagválasztásra just kaptak, nagyon népesek voltak, de azolta el-répetlenültek 's elpusztultak, az a' jus, hogy a' Parlamentumba tagokat, képviselőket, küldhessenek, elvétettévé ez a'

jus oly városoknak adattassék, a' mellyek mostanság népesebbé és virágzóbbá lettek, a' milyenek *Birmingham*, *Manchester*, *Glasgow*, 's több ilyenek, mellyeknek nints képviselőjük a' Parlamentumban."

Ponsonby, egy nevezetes orátor az Parlamentom' alsó házában az ellenkezők' részéről, Jan. 24-dik napján nagy vendégséget adott társainak.

A' belső dolgokra ügyelő Minister *L. Sidmouth* az ország' minden Helytartó Lordjaihoz egy meghívó irást küldött, azt bízván reájok, hogy a' familiáknak tisztos fejeiket vegyék reá. hogy bizonyos időre (valami három hónapokig) váloljanak 's tegyenek belső hátorságra ügyelő (politizai) katonaszolgálatot, 's mint ilyenek irassák-be magokat, oly véggel, hogy ha a' szükség találja kívánni, állhassanak elő a' lármázók ellen. A' vidéki (nemzeti őrző) katonaság is parantsolatot kapott, hogy készen tartsa magát, hogy ha a' polgári tisztviselők kívánandják, akár melly szempillantásban elő állhasson a' segedelemre. Ezek az előrevaló készülétek oda céloznak, hogy a' lázszatók, kik ezen Parlamentumi ülések alatt kétségkívül hathatósan dolgozni fognak, ne árthassanak.

Mikor Angliában törvényes székek tartatnak, az Esküdteken kívül mindenkor szoktak azon városnak, melyben a' törvényes szék ül, Magistratualis személyei között is vagy ketten, mint felvigyázó Birák, jelenlenni. Azonban sokszor megtörténik, hogy az Esküdtek' ítélet-tétele nem úgy esik - ki, mint ezen Magistratualisok gondolnák 's akarnák. Így történt a' dolog most a' *Spa-Fieldi* zenebonáskodóknak megítéltetésekkel is, a' melyről a' múlt pénteki *M. Kurirban* röviden emlékeztünk, 's a' melynek szembetűnő gyengeségéről most sokat írnak a' külső levelek. Egy levélben így adatik elé ez a' történet körülállásosan: —

„Az ó-városi törvénytörvényknél Jan. 20-dikán *Shakespeare*nak ily című darabját

jádtzodták: *Sok láрма semmiért*, a' melly annyit tesz, hogy a' December' 2 - dikán a' *Spa-Fieldi* mezőn tartatott gyűlésből következett lármának indító orai megítéltettek, a' kik ezek voltak: *Cashman*, egy hajós legény, kit a' Londoni Polgármester *Wood* és Senator *Shaw*, a' Börse' házában fegyveres kézzel találván, magok letartóztattak 's fogságra tettek; *Hooper*, egy tsizmadia, 's a' *Spa-Fieldi Klúb'* kintstármestere; *Gunnel*, egy serfőző legény; *Gamble*, hajós legény; *Carpenter*, egy napszámos. Az ellenek felhozott vádnak formularéja a' volt, hogy nappal a' *Beckwith* házába berontottak, onnét 250 font *Sterlinget* erő fegyvert elloptak, 's a' házában lévő embereknek ijedséget 's veszedelmet okoztak. Az ülés 10 órakor kezdődött - el. Az esküdteken kívül (a' kik 12 - ten szoktak lenni) jelen voltak a' Polgármester, *Park* és *Burrough* nevű Magistratualis személyekkel, 's egy Fiscalissal. A' bizonyságok 23 - man voltak. Egy bizonyságok bizonytalan vallástétele nagyon gyengítette a' vád' erejét. Ez egy előbbeni kikérdezésben azt mondotta volt, hogy *Cashman* egy pisztolyt az ő mejjének szegzett 's őtet halállal fenyegette: most pedig ezen vallástétele megmásolta, 's azt mondotta, hogy ő hibázott, mert nem *Cashman*, hanem *Hooper* lett volna az, ki a' pisztolyt neki szegezte volt. *Cashman* a' többiek felett ez a' körülállás terhelte, hogy azt a' zászlót, mellyen ezek a' szavak olvastattak: *Természet; enni kell adni az éhezőknek. Igasság: védelmezni kell az elnyomottakat. Törvényesség; meg kell büntetni a' bűnösöket.* — A' vádolttatott személyeket *Alley* nevű Prokurátor védelmezte. Ez elkezdvén ő a' beszédet, az udvaron hirtelen nagy láрма támadott, melly oda is behallott, 's oly nagy zűrzavart okozott, hogy egy ideig félbe szakasztani kéntelennített a' tanács a' munkának folytatását, azt gondolván, hogy a' nép feltámadott 's a' bűnösöket kiszabadítani iparkodik: Vé-

gezetre egy városszolga bejövén, jelentette, hogy semmi veszedelem nints tsak egy vad ökör szaladott-be az udvarra, 's az okozta a' zenebonat. Jeles, hogy a' *Spa-Fieldi* mezőn is ilyen forma dolog történt volt a' gyűlés' alkalmatosságával, azzal a' különbséggel, hogy ott meg egy vad ténén szaladgált szellyel a' sokaság között 's tsinált volt hasonló lármát a' mostanihoz. De térjünk vissza a' dologra: Prókátor *Alley* a' beszédhez a' maga mentő beszédéhez ismét hozzá fogván, azt egészen elvégezte. Az után rendre hozattattak 's vétettek elő a' bűnösök. Végre azok a' bizonyságok is elő állittattak 's meghalgattattak, a' kik mentették őket 's pártjokat fogták. *Park*, az egygyik Magistratualis személy pedig már most, valamint a' vádnak úgy a' mentségnek is rendre minden ágabogait felvette, az esküttek előtt minden homályosnak látszható környűlállást még jobban megmagyarázott, 's nékiek szívekre kötötte, hogy legkissebb kedvezés vagy részrehajlásnélkül való ítéletet mondjanak. Ezek tehát délutánni 4 órakor különös tanátskozázra egy oldalszobába mentek, a' honnét 7 órakor kijövén, kimondották a' már tudvalévő ítéletet, tudniillik: hogy *Cashman* bűnös; a' többek nem bűnösök. Mikor az ítélet kimondatott, a' Polgármester 's a' több Magistratualisok az egy Regestranson kívül már mind eltávoztak volt, a' ki halván az ítélet-tételt, 's nevezetesen azon, hogy *Hooper* is feloldoztatott, elbámulván, nem akart tulajdon füleinek hitelt adni, azt gondolta, hogy nem jól hallottak: tehát felszóval kérdezte, hogy hát *Hooper* sem bűnös? 's oly feleletet kapván, hogy ő sem bűnös, ekkor nem tudott egyebet mit tenni, hanem oly nyilatkozást tett, hogy ha szintén halálos bűnösöknek nem találtattak is a' vádoztatott személyek, legalabb kisebb bűnért más Esküdtek' eleibe állittathatnak. (Mik történt az óta velük, mikor ezeket írták, még tudni nem lehetett).

„Éppen ez az ítélőszék mondotta valaki Jan. 20-dikán tsak egy órával ezelőtt az ítéletet az öreg *Watsoura* is. Mint a' *Kurir* megjegyzi, ezen alkalmatossággal nagyon jól tselekedett a' Politziai kar, hogy az előrevaló vigyázásbeli rendelkezéseket tenni el nem mulatta, minthogy végheteilen sokaságú nép gyült vala össze a' tanátsház' eleibe. A' *Watson* illető kérdés, mellyet meghatározni kellett, e' volt: hogy gonoszúl és eltökéliséssel támadta-e meg *Watson* a' Politzia' emberit *Rhodes Józsefet* fegyverrel, hogy megölje; vagy pedig tsak magát védelmezte? — Az öreg, emberül és nagyon tekintetesen védelmezte magát, 's őtet is feloldozták az Esküdtek a' vádalól, mellyet a' sokaság hallván, mind a' szalában, mind pedig az udvaron oly nagy tapsolással jelentette örömét, hogy politziai tisztnek kellett a' tsendesség helyreállítása végett megjelenni. A' feljebb nevezett Sénátor *Park* pedig egy intő beszédet intézett a' néphez, ekképpen szólván: Angliának igazságos törvényei oltalmazni szokták a' szerentsétlent; mikor nintsen a' vádoztatott személy ellen elég világos bizonyság, oltalmazó paizsaik által fedezik őtet ezentörvények; itt e'szerént semmi különös ok nints ilyen gyözedelmi örvendezésre, 's a' többi.“

Alley, a' *Wadson*' védlője azt sürgette, hogy azonnal botsássák-el, hanem *Park* azt mondotta, hogy ezt ő meg nem engedheti, s parantsolta, hogy vigyék vissza a' fogházba, 's állítsák más ítélőszék eleibe mint kifsebb bűnöst. Az öreg e' szerént a' fogházba ismét vissza vitték. A' hol elment mindenütt zabolátlan örvendezéssel tapsolt és kialtozott neki a' sokaság. — Ezen öreg *Watson* azért oldozta fel az Esküdtek' ítélőszéke a' halálos bűnnel való vádalól, hogy az a' politziai ember, a' ki őtet el akarta fogni, ezt a' nélkül tselekedte, hogy parantsolatja lett volna reá; az öreg tehát tsak oly ember ellen védelmezte magát, 's oly embert sebesített meg,

a' ki őtet megtámogta. — Mi fog ezen foglyokkal továbbá történni, elválnak kevés napok alatt.

Jan. 23-dikán, mint a' készülletekről már emlékeztünk vala, valósággal összegyűjté a' Polgármester a' város' képviselő Követjeit 's vélek nagy tanácsot tartta, melyben a' nemzetnek terhes állapota fontolás alá vétettétvén, a' Parlamentum' eleibe kérő levél határozatott, az eránt, hogy a' közönséges költségek kevesíttessenek, az armádáknak a' Constitúcióval ellenkező mostani nagy sokasága szállíttassék illendő számra, az olyan hivatalok, a' mellyekkel semmi munka összekötve nintsen, a' valósággal meg nem érdemlett perziókkal egyetemben, töröltessenek-el, 's a' Parlamentumi képviselet állíttassék más lábra, mint a' Constitúciónak tulajdonsága kívánnya. A' Polgármesterre bizattatott, hogy mind ezekhez tegye-meg a' szükséges intézeteket, az az, hogy a' kérő levelet megkészítettvén, annak módja szerint adassa-be. Waitman azt mútogatta hosszú beszéd által, hogy egyegy rendbéli Parlamentumnak tartását legjobb lenne három esztendőre határozni, vagy hogy minden három esztendő múlva újra váloszszák a' tagokat. Ezt a' jóvállást is meghatározta a' nagy tanács a' voksoknak igen nagy többsége által.

A' Hunt' társasága is hasonló gyűlést tartott a' Korona kortszának szálájában, 's itt is hasonló végzések határozattak a' Parlamentum' eleibe.

Igy tselekedtek a' Birminghami lakosok is. A' Reformátorok' tanácskozásának 's az ő végzéseiknek tárgyai, itt is mind csak azok voltak, a' mik Londouban 's másutt, azal a' külömbséggel, hogy a' mi a' Parlamentumnak reformáltatását illeti, ezen egy tárgyra nézve a' *Londoni Reformátorok'* vélekedése kétféle, úgy mint; Némelleyek azt jóvállják, hogy a' Parlamentum csak egy-egy esztendeig tartson, azok a' választók pedig, kik a' Parlamentum' tagjait választják, oly emberek legyenek, kiknek sem-

mi fekvő tulajdonnyok nintsen: mások ellenben, mint Waitmanról is említők feljebb, csak három esztendő alatt kívánják egyszer megújíttatni a' Parlamentumot, választói just pedig csak fekvő tulajdonnal bíró embereknek akarnak engedni.

Az ujságon kapó Londoni közönség alig várhatja a' Parlamentum' üléseinek elkezdődését. Fontos ujságokat remél.

Spanyol Ország.

„Ide (ekképpen ír egy valaki Kadiksból December' 30-dik napján) oly parantsolat érkeze *Madridbol*, hogy Havannah felé haladék nélkül evezzen-el 1600 emberekből álló fegyveres sereg, azért, hogy ha talám az Északi Amerikai Egyesült Státusok a' *Floridai* vidékekre beütni akarnának, azoknak védelmezésére azonnal jelennyenek-meg. Hanem tsakugyan úgy hallám más felől, hogy a' Spanyol országlószék reá vette volna magát, hogy a' *Firebrand* nevű Amerikai hajónak néhány Spanyol apró hadi hajók által lett megtámogatásáért illendő elégtételt ajánljon: a' melly talám eltávoztathatja még ezen hadakozást.“

Madridi levelek erőssítik, hogy a' *Buenos-Ayresi* insurgensek között nagy zavarást okozott a' Portugallusoknak a' *La-Plata'* mellyékein való megjelenése, kik itt az insurgens vezéreknek egymás között való egyenetlenkedéseket használván, nagy lépéseket tesznek előre.

Buenos - Ayresnek litteratúrai állapotjáról néminémű ítéletet lehet tenni ebből, hogy ott nyolc újságlevelek irattatnak, mellyeknek neveik ezek: Az ezüst nyomtató Sajtó; a' Censor; a' Haza' barátja; az ezüst Kronika; a' Congressus' Redaktörje; az úgynevezett Buenos Ayresi Ujság; az Amerikai Beobachter; 's a' Független. — (A' két ezüst nevű újságok a' *La-Plata'* folyójáról veszik nevezetjüket, melly másképpen *Ezüst folyóviznek* neveztetik).

Valami kereskedő levelekszerént, mellyek *Kadiksból* jöttek, az az expeditzió,

melly eleinten oly számosznak lenni irattott, nem éppen ily nagy. Mint mondják, csak három Regementből áll, úgymint: a' Sarragossaiból, a' melly *Vera-Rruzba*; a' Navarraiból, a' melly *Havannában*; és a' Burgosiból, melly *Limába* veszi evezését.

Északi Amerika.

Frantzia Ex-Generális Savary, Decemberben megérkezett Északi Amérikána Salem nevű városába.

Frantzia Ország.

Azok között a' penziós emberek között, kik a' penziót a' Királyi kintstárból veszik, az 1815 - dik esztendőben 3183-man haltak-meg. Ezek között 102 esztendőt élt 1 — 100 esztendőt 1 — 99-tet ket-tő — 97-tet 3 — 96-tot 3 — 95-töt 3 — 94-gyet 4 — 93-mat 8 — 92-töt 8 — 91-gyet 18 — 90-vent 25. Az egész sunma, melly ezeknek meghalálózása miatt a' kaszában marad, megy' 787,283 Frankra.

Januarius' 25-dik napján fontos vetélkedések fordultak elő a' Követek' kamarájában a' Királynak azon törvényprojektuma felett, mellyet, az újságlevelek' szabadságának még egy esztendeig' lejendő megszorittatása eránt, megerősítés végett a' Ministerek' még a' múlt Dec. 7-dik napján ezen kamara' eleibe vittek vala: — Hevesen kikelt, az *Ultrak'*, vagy a' Ministerekkel ellenkező részen lévők között Vice-Gróf Castelbajac ezen projektum ellen, 's azt jóvállotta, hogy feltétel nélkül való szabadságot kell engedni az újságíróknak — „Ezek, úgy mond, most egészen a' Ministerek' zsóldján vannak; az úgy nevezett *Polgármesterek'* ujságát csaknem ingyen és nagy bőséggel osztogatják minden departamentekben. Ez az újság tavaly a' Követek' kamarájának számosabb részét (az *Ultrákat*) szemérmetlenül rágalmazta, 's a' Király' igaz szolgait, mint a' thronus' ellen-ségeit úgy festette-le, a' nélkül, hogy a' több újságok között csak egy is pártjokat fogni merészlette volna. Hasonló mardozó tzik

kelyeket mert kiadni ugyantsak az 1815-dik esztendőbeli kamarának valóságos Royalista gondolkodású tagjai és a' Nemes-ség ellen a' Journal-de-France.“ — Szavait annak jóvállásán végezte *Castelbajac*, hogy legkisebb feltétel nélkül vissza kell vetni ezen Királyi törvényprojectumot. — A' néző aszszonyságok ezért annyira tapsoltak neki a' karokból, hogy megszollítani kentenitették őket az Elölülő, hogy nem tudják-é, hogy a' kamara' regulái szerént semmi efféle magasztaló vagy ditsérő jeladásokat nem szabad nyilatkoztatni a' halgatóknak? — Hathatósan pártját fogta a' Király' törvényprojektomának *Duvergier-de-Hauranne* nevű Követ, megmútatni iparkodván azt, hogy a' könyvek' 's meg az újságlevelek' nyomtattatásabéli szabadságra nézve, még egy időtskéig külömbséget tenni, melly szükséges légyen: — „Nem látuk-é, úgy mond, melly vakmerően visszaéltek tavaly némely írónk a' szabadsággal; miként erőssítették, hogy ők a' Király' titkos czélzásait eltalálták légyen; miként szentelenítették-meg a' Király' nevit, azt mondván felölle, hogy nem czél; a' az a' mit tulajdon akaratjának lenni kihirdetett; miképpen írták nyilvánosságosan (az *Ultrak'*), hogy ők ha szintén valóságos akaratja volna is a' Királynak, a' mit kihirdetett, oly időben élnek, midőn a' népeknek kötelessége megtartani Fejedelmeket, ha mindjárt ezek magok nem akarták is. Ismét más írók, ha bár nem éppen ily vakmerő bátrak is, de éppen ily gyalázatosok, egy bizonyos résznek, mellyet lábra akartak állítani, ily hadi kiáltást adtak a' szájába: *Tartsuk - meg a' Királyt, ha szintén* — (*sauvons le Roi qand meme*) Urain! midőn a' vitéz Vendebeliek a' magok Királyokért tusakodván, érette mindent szenvedven, 's mezejeknek elpusztittatásával sem gondolván, házaik' omlásain így kiáltottak: *Éljen a' Király, ha szintén*, — ez a' Kiáltozás a' Frantzia hüség' és Letsület' kiáltása vala; ezzel ők azt jelentették, hogy bármel-

szereletszerűen legyenek is ők, melly nagy inségekkel kellessék is küszködniük, a' magok Királyok mellett tsakugyan hűségesek maradni, érette tsatáznai 's meghalni is készek. *Éljen a' Király, ha szintén;* — Hanem, midőn mások ezt a' felséges felkiáltást elrontják, elfatsarják, 's abból ezen éppen egyéb értelmű kiáltást tsinálják: *Tartsuk-meg a' Királyt, ha szintén* — így ez nem egyéb, hanem engedetlenségre vezérlő kiáltás. Egy ily lázszító kiáltás egy újságlevél által villámlási sebességgel közönségesse lehet az egész országban; 's egy szempillantat alatt nagy gyuladást okozhat. Leszen é még idő megoltására? — Nem jó b-s megelőzni a' rosszat? Nem kiáltozhatnak-é a' revolúziósok is ekképpen: A' Királynak rossz Ministerei vannak; rosszúl tanátsólják; nem kiálthatnak-é ezek is ekképpen: *Tartsuk-meg a' Királyt, ha szintén* — Jól tudjuk, hogy szokták ezek megtartani a' magok Királyokat!

Igy folytatván a' nevezett orátor még egy jó darabig a' maga beszédjét, végre azt mondotta, hogy ő a' Király által jóvaltatott törvényprojektumra voksol. Véghezmenvén a' voksolás, 's a' voksok összeszámláltatván, a' Király' jóvállása 128 voksokkal 8) ellen meghatározott, 's e' két tikkelyekből áll: 1) Az újságok tsak a' Király' meghatalmazásával jelenhetnek-meg; 2). Ez a' törvény az 1818 dik esztendő Janáriusának 1-ső napján *pleno jure* megszűnik fennállani.

Mikor már a' voksolásnak is vége 's a' törvény egészen megerősítettve lett vol-

na, 's a' mikor már azon semmi fundamentos változást tenni nem szabad, hanem legfeljebb is tsak valamennyire melleleg lehet, módosítani *Cornet & Licourt* nevű Követ felállván azt kívánta, hogy halgattassék-meg. Nagy kívánsággal várta minden, hogy valyon mit akar? — Én, úgy mond, azt kívánom, hogy mivel mi a' dolgot a' maga igaz nevéne nevezni kívánjuk, 's a' szabad akarat szerént való bánást törvényes színbe öltöztetni nem akarjuk, tehát ezen törvénynek első tikkelyét egy kevesse módosítván, így fejezzük-ki: — „*A' nyomtatásbeli szabadrág az újságokra nevezve felfüggesztetett. A' Minister úgy fog azzal bánni, mint kedve fogja tartani.*“ — Ezen jóvállást az egész kamara halatával lekatzagta.

B é t s.

Felsőges Urunk kegyelmesen méltóztatott T. Földvári, Kiralfiai, és Bernátfalvai *Földvály Lajos* urat, több N. Vármegegyék Törvényes Táblabiráját, a' maga Camerariusává kinevezni.

A' mai *Bétsi* Német újságban azt a' szomorú jelentést olvassuk, hogy Fő Tisztelendő 's Nagyságos *Kannibázy László* Wá t z i Püspök Úr, e' hónapnak 4 - dikéa reggel, mejbéli vízbetegségben meghalálozott legyen.

Ó Cs. K. Felsőge *Szent Viszlói Deseő Augustus János* Urat, a' Cs. K. Udvari Közönséges Camaránál szolgáló Udvari Concipistát, a' maga Camerariusává kinevezni kegyelmesen méltóztatott.

Febr. 7 - dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzédulában 360 2/3 — forintot,
— egy Császári aranyért. — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — kr.

Febr. 8 - dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 361 — forintot,
— egy Császári aranyért — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — kr.

Febr. 10 - dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 365 1/4 — forintot,
— egy Császári aranyért — fl. — kr. — egy Hollandus Aranyért — fl. — kr. adtak.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Ujj módja a' pénz - keresésnek.

Egy Irlandiai ember úgy gazdalkodott, hogy csak akkor vette észre magát, mikor minden értéke tsupán néhány font Sterlingre szállott. — Mit csináljon? — Isten néki ott hagyja lakhelyét, van London, azt mondja magában, 's öszve szedvén a' sátorfát, el megy Londonban. Ezen roppant Városnak, melyben több hasonló szegény legények kivágták már magokat a' keleptzéből, — nyugoti szélén meg húzta magát, egy olyan helyen, hol a' környülállások éppen kedvezők lettek reá nézve. Ugyan is a' *Hydeparkban* éppen azon tájon szokta egy Lordnak Lovásza minden nap reggelként az Urának egy gyönyörű paripáját megjáratni. Meg sejtí ezt a' mi Irlandusunk, és csak gondolja el az ember, mitsoda furtsán építí fel ezen fundamentomon keresett szerentséjének sátorát. Te, így szólítja meg a' Lovászt, kié ez a' paripa. Ezé, 's ezé a' Lordé, felel a' Lovász, csak mostanában vettem ennyi, 's ennyi Gvineén. — No, ha te nekem ezt a' paripát, holnap reggel itt megfuttatod, kapsz egy Gvineét. — Miért ne, mond a' Lovász? Rá is állhatott; mert külömben is minden reggel ki kellett neki vinni a' lovat. E' meg lévén, más nap az Irlandus korán megy egy kávéházba, hol szerentséjére több czinkostársaira akadt. Szóbeszédbe eredvén ezekkel, utóbb rá megy a' dologra. — Így 's így járt, mondja, hogy éppen megszükölt, úgy hogy kéntelen, ha mindjárt verzik is a' szíve bele, de biz azt meg kell neki tenni, egy gyönyörű paripát vett ezüst pénzen nem régiben egy Lordtól, már most magán másként nem segíthet, ki kell neki jadzani. — A' kinek tetszik 40 Gv. egy Sors, a' ki azomban meg nyeri, az, és ő fognak adni 5 Gvineét egy barátságos áldomásra. — A' Lovat meglehet látni; mint-hogy éppen most járatja a' Lovász. A' jelen lévők közzül egyszeribe vált őt, a' kinek tetszett a' feltétel. Meg nézik a' Lo-

vat. — Tetszik. — Viszsa térnek, — meg vetik a' kotzkát. Az egyik el nyeri a' lovat. No, mondja az Irlandus, már a' játék meg van. — Hátra egyéb nints, hanem hogy menjünk az Istállómba, és a' nyertes vigye által a' lovat. Meg indulnak 's mikor öt, hat lépésnyire vannak a' kávéháztól, meg álljatok, egy szót szólnék, úgymond az Irlandus. Már most meg valom néked, hogy az egész dolog pajkos-ság. Nekem nints lovam, hanem meg szükölttem, és a' más lovat jadzottamki a' magamé gyanánt. — En hát neked a' ki elnyerted a' lovat, nem adhatom azt által, a' mi nem az enyim. Hanem ehól a' pénzed, azt vissza adom, sőt az ebédre való is itt van, majd ezt a' feltett végre fordítani el nem múlatjuk. — Ti reátok nézve pedig, a' kik nem nyertetek, mind egy, akár volna való, akár nem a' dolog. — Ti mindenképpen vesztettetek. Ha fel adtok a' Törvényszéknek, elégtétel helyett majd ki kapnak rajtatok, az is a' tiétek lesz. Jobb hat, jertek, igyuk meg az áldomást. El mentek, 's a' millyen hamar meghasonlottak, szinte oly hamar öszvebékeltette őket a' tüti. Az Irlandus a' pénzt becsüllettel eltette, még azt is nyervén, hogy hímes álnökságának mint a' pénz keresés' új módjának fenn marad az emlékezete.

v. a' S—ből T. J.

J e l e n t é s.

A' mi nélkül a' Magyar Litteratura Hazánk közjava' hijjánosságára mind eddig szükölködött, az sokaknak kívánságára Hazai nyelvünkön nem sokára Világ eleibe fog botsáttatni. Ez, az utak' készetésének Tudománya, mint az Hydrotechniának legszükségesebb ága, az új utaknak minden előfordulandó vidékekhez alkalmaztatott készetésének, hidak' tsinálásának 's a' t. a' megkészültek jó állapotbéli fenntartásának módját, 's a' vele bánásnak rendszabásait foglallya magában. Ezen tárgyat annál szükségesebbnek gondolhatjuk, men-

nél jobban a' Nemzetek' előmozdulását, Országok' 's tartományok' isinosodását, napenként tapasztaljuk, mellyek számtalan tapasztalásaikból tudják, mind a' hadi, mind kereskedésbéli szállítások, úgy minden utazások melly költséggel és idő veszteséggel mennek végbe ott, a' hol az utak rossz állapotban vagynak. Ellenben, ha a' jó utaknak mivoltát, 's hasznát megtekintjük, könnyen által látjuk, hogy azok a' közintézetek' fő tárgyaihoz tartoznak: ezek ékesítettik az országot, nevelik a' kereskedést, serkentik a' szorgalmat, az elemények 's több házi szükségek' alkalmas szállításáért oltsóbbtságot szerzenek, örvendeztetik a' vandert, kinek már az Ország' határánál alkalmas és könnyű utazást jövendőlnék, ébresztik a' mezei gazdát, kit a' legkisebb teremtményért is, mellyet ámbár meszsze földre, de könnyen szállít, pénzel gazdagítanak, 's neki a' jövendő szorgalmáért haszonnal tellyes reményt nyújtanak, kémélik az igás marhát, 's ebben is a' mezeigazdaságot bőven virágoztatják, könnyebbitik a' külső hadak' viselését, 's az ország védelmezését, minden szükséges hadiszereket a' legnagyobb készséggel, 's költségek kimézésével a' kívánt helyre szállítván. Ezekből 's több számlálhatatlan okokból kitetszik ezen tárgynak haszna, sőt elkerülhetetlen szüksége, honnét már a' régi nemzeteknél az utak gondviselése az Országlásnak fő tárgya, és az Uralkodóknak vagy az Ország első embereinek hivatala vala, kiknek az e' tárgyra fordított vigyázást 's szorgalmát a' régi épületek', hidak, 's utak omladékaiban, 's maradványiban mai napig álmélkodva szemlélljük.

A' jó utaknak szüksége a' mi időnkben is szembe tűnőbb lett, honnét minden pallérozottabb nemzetek a' tulajdon hasznok 's javok előmozdítására, ehez nyúltak először. — Az Austriai Monarchia 6. dik Károlynak e' tárgyban tartozik legtöbb köszönettel. Ez alatt a' kősziklák fel-szaggattattak, lapányok fel-töltettek, hegyek által hágattattak, 's a' fő városnak közö-

sülése a' távollévő tartományokkal, 's tengeri kikötőhelyekkel felállítottatott. — Ennek örök emlékezetű maradéka Maria Theresia, ditső Attyának jeles munkáit folytatta, új utakat nyitott, ókat jobbitott, 's ezeknek fenn-tartására tartományaiban utigazgatásokat rendelt. Ezeket József ujjakkal szaporította, 's Leopold rövid uralkodása után most ditsően Uralkodó Ferencznek fáradhatatlan gondoskodása minden eszközökhöz nyúl e' tárgy' tökéletesítésére, 's végre hajtására.

A' minő hasznos, oly szükséges ezen munka, mellyről az Architecturának irói egészen megfejtkeztek. Goutier Francia Földmérő által jelent-meg először Párisban 1750-ben, mellyet egy Braunschweigi Földmérő Tiszt német nyelven több észre vételekkel gazdagítva 1773-dikban ki-adott 1804-ben Viebeking Cs. Tanácsos erről röviden de fontosán irt. 1807-ben pedig Schamerl az Austriai utigazgatás' egyik tagja, ezt bővebben a' köz-jóra ki-botsátotta. A' ki-adó Munkáját a' Magyar Hazához alkalmaztatván, minden lehetőséggel azon volt, hogy minden tekervényes és setét ki fejezéseket, számlálásokat elmellőzzön. Röviden de fontosán és érthetőleg vagyoni ki-dolgozva, ajánlja magát azért e' Munka mint könnyű értelmére, mint hasznára 's szükségére nézve, főképpen azoknak, kiknek az utak tárgya hivatalokban áll, a' Ns. Vármegyék Városok 's Uraságok Tisztjeinek, helységek 's közönségek előljáróinak.

De minthogy ez a' Munka, melly mintegy 40 árkusra telhetik, és sok rajzolatokkal világosittatik-meg, csak úgy jöhet-ki, ha azt a' Hazafiak 4 avagy öt száz előfizetéssel segítik: hogy annál bizonyosabb úton járassunk, én a' jövő Martzius' végéig subscriptiót nyitok, hogy megláthassam lesznek-e elég számos segítők igyekezetemnek végrehajtására. Minthogy azonban ez a' Munka előre való költséget is sokat kíván, nevezetesen a' rajzolatokra 's papiros bevásárlásra nézve: tehát azt is jelentem, hogy ha szorgalmatosságom' előmozdítóit között olyanok is találhatnának, a' kik erre az előfizetést mindjárt letenni nem sajnálják, azok ezt a' M. Kurir' iróinál is letethetik, kik azt azonnal hozzám fogják utasítani. Az előfizetés 10 fl. lesz.

A n s z földy Antal, Inzsiner.